

Sygn. akt

Do sygn. akt TP 13/14

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 1 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Grebla (spr.)

Sędziowie: SSO Elżbieta Jabłońska-Malik

SSR del. Michał Wójcik

Protokolant: prot. Aneta Woźniczka

przy udziale Ewy Rogali, Prokuratora Prokuratury Okręgowej
po rozpoznaniu w sprawie

G S

w przedmiocie wydania wyroku łącznego,

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Rejonowego

w K

z dnia

kwietnia 2013r. sygn. akt

,

na zasadzie art. 93§1 kpk

postanawia

przesłać uzupełnione uzasadnienie zgodnie z zarządzeniem Prezesa Trybunału
Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2014 roku.

Uzasadnienie

Art. 2 Konstytucji zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału
Konstytucyjnego zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa

umożliwia decydowanie o swoim postępowaniu przy pełnej znajomości przesłanek działania organów państwowych oraz konsekwencji prawnych jakie jej działania mogą pociągać za sobą. Jednostka powinna mieć możliwość określenia konsekwencji poszczególnych zachowań i zdarzeń na podstawie obowiązującego prawa, a także zasadnie oczekiwać, że prawodawca nie zmieni tego prawa w sposób arbitralny (Wyrok TK z 14.06.2000r, sygn. P3/00 OTK ZK nr. 5/2000 poz. 138). W tymże orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny podkreślał również, aby prawodawca, nie tworzył przepisów kształtujących uprawnienia, których nie można zrealizować z tego powodu, że nie istnieją procedury ich urzeczywistnienia. Jak podkreśla Trybunał Konstytucyjny naruszeniem zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa jest sytuacja w której określone rozwiązanie prawne ma charakter iluzoryczny i pozorny.

W orzeczeniu z dnia 2 marca 1993r Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że ustawodawca nie może tworzyć konstrukcji normatywnych, które są niewykonalne, stanowią złudzenie prawa i w konsekwencji dają jedynie pozór interesów jednostki. Ustawodawca, co do zasady nie może więc do istotnego zawężenia możliwości realizacji formalnie przyznanego jednostce prawa podmiotowego, tak że w istocie prowadzi do powstania swoistego nudum ius, które wskutek tego staje się prawem bezprzedmiotowym (podobnie wyrok TK z 10 stycznia 2012r, OTK ZK nr 1/A/2012 poz. 2).

W cytowanym już orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny z dnia 2 marca 1993/K 9/92 Trybunał stwierdził, iż pewność prawa oznacza, nie tyle stabilność przepisów prawa, co możliwość przewidywania działań organów państwa i związanych z nim zachowań obywateli. Przewidywalność działań państwa gwarantuje zaufanie do ustawodawcy i do ustanowionego przez niego prawa. Służy zatem w konsekwencji realizacji zasady państwa prawnego (publ. OTK w 1993r poz. 6).

Warto podkreślić, iż norma art. 2 Konstytucji RP w myśl której Rzeczypospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej w myśl wielu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego jest adresowana do wszystkich organów władzy publicznej. Funkcjonalnie odnosi się zarówno do stanowienia jak i stosowania prawa (TK z 10 stycznia 2012r).

Tak więc art. 2 Konstytucji RP stanowiący zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa opiera się na pewności prawa, a więc takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne, umożliwiają jej decydowanie o swoim postępowaniu w oparciu o pełną znajomość przesłanek działania organów państwowych, oraz konsekwencji prawnych, jakie jej działania mogą pociągać za sobą. Jednostka winna mieć możliwość określenia zarówno konsekwencji poszczególnych zachowań i zdarzeń na gruncie obowiązującego w danym momencie stanu prawnego, jak też oczekiwać, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny. Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia więc przewidywalność działań organów państwa, a także prognozowanie działań własnych (wyrok TK z 2 kwietnia 2007r SK 19/06 publ. OTK ZU nr. 4/A2007 poz. 34).

Art. 45 ust.1 Konstytucji wyraża zasadę sprawiedliwości i rzetelności proceduralnej. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego wiąże tą zasadę z wolnościami wywodzącymi się z zasady demokratycznego państwa prawnego.

Istota sprawiedliwości proceduralnej zawiera się w zapewnieniu stronom możliwości korzystania z prawa i gwarancji procesowych , oraz zagwarantowania rzetelnego i merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Istotnym elementem sprawiedliwości proceduralnej jest także m.in. obowiązek uzasadnienia swoich rozstrzygnięć przez organy władzy publicznej. A to jest związane z instytucją stosowania prawa, która ze swojej natury wymaga ustalenia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych istotnych z punktu

widzenia stosowanej regulacji. To zaś dotyczy wszystkich istotnych stanów prawnych i stosunków prawnych zarówno zgodnych i spójnych jak i niespójnych i wzajemnie sprzecznych w obowiązującym prawie (wyrok TK z 14.06.2006r, sygn. K 53/05). Właśnie ta sprzeczność w obowiązującym prawie winna być znana jednostce, która chce uruchomić odpowiednią procedurę, w tym przypadku zmierzającą do wydania wyroku łącznego. Dwie procedury z których korzystał skazany w orzeczonej sprawie wzajemnie z punktu widzenia interesów jednostki wykluczają się. Procedura przyjęcia współpracy z organami państwa dawała skazanemu określone korzyści w postaci zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej powyżej dwóch lat. Warunkiem było podjęcie współpracy z prokuraturą i ujawnienie wiadomości będących pomocnymi w zwalczaniu przestępczości. Procedura wydania wyroku łącznego z art. 89§1 kk nie daje możliwości wypełnienia zobowiązań przyjętych przez prawo wobec skarżącego, gdyż art. 89§1 kk pozwala zawiesić wykonywanie orzeczonej kary pozbawienia wolności, gdy nie przekracza ona dwóch lat art. 69§1 kk.

W ocenie skarżącego, sądu winna obowiązywać bądź to jednolita procedura dotycząca możliwości warunkowego zawieszenia orzeczonej kary pozbawienia wolności, bądź to winien istnieć przepis proceduralny, który nakazywałby poinformować stronę o szeroko rozumianej procedurze karnej, iż istnieją ograniczenia praw jednostki w zakresie możliwości wypełnienia przyjętych przez prawo zobowiązań. Tak aby strona postępowania miała pełną świadomą możliwość podjęcia decyzji o ewentualnej współpracy z organami prawa, a także, z wiążącymi się dla niej w tym konsekwencjami prawnymi w tym negatywną niemożliwością niemożności utrzymania warunkowego zawieszenia kary w przypadku wydania wyroku łącznego.

Rzetelność procedury ma właśnie za zadanie stworzyć takie warunki dla jej uczestnika, aby ten miał pełną świadomość nie tylko swoich uprawnień ale również negatywnych dalszych konsekwencji swojej decyzji.

Regulacja z art. 343§2 pkt 2 oraz §5 i §6 kpk nie zapewniają należytej informacji dla uczestnika tegoż postępowania, że zawieszenie wykonywania kary pozbawienia wolności powyżej dwóch lat będzie respektowane proceduralnie przez organy państwa (sąd, prokuratura) oraz uczestnika (skazany) do czasu wszczęcia postępowania o wydanie wyroku łącznego.

Art. 572 kpk pozwalający na umorzenie postępowania jeżeli brak warunków do wydania wyroku łącznego, nie przewiduje możliwości umorzenia postępowania w omawianej konfiguracji prawnej.

Wprost przeciwnie Sąd orzekający w sprawie wydania wyroku łącznego ma obowiązek wydać taki wyrok orzekając karę bezwzględnego pozbawienia wolności wbrew wcześniejszym ustaleniom poczynionym przez uczestnika postępowania z organami państwa w oparciu o dyspozycje art. 343§2 pkt 2 kpk.

W ocenie Sądu Okręgowego zgodnie z art. 45 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez Sąd. W przypadku poszanowania prawa strony do stałej odnowy raz zawartej umowy z organami państwa art. 343§2 pkt 2 i §6 kpk prawo staje nie fikcją.

Art.175 i 178 Konstytucji, art. 175 Konstytucji wyraża zasadę monopolu sądów w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości w świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pojęcie sprawy pozostaje w ścisłym związku z pojęciem wymiaru sprawiedliwości i obejmuje z jednej strony rozstrzyganie sporów prawnych a z drugiej rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych i wymierzania kar. Ogólnie rzecz ujmując pojęcie sprawy oznacza wszelkie sytuacje w których pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu w relacji z innym równorzędnym podmiotem lub relacji z władzą publiczną, a jednocześnie natura danych stosunków prawnych wyklucza arbitralność rozstrzygnięcia o sytuacji prawnej podmiotu przez drugą stronę tego stosunku(por. TK wyrok z dnia 24.X.2007r, sygn. SR 7/06).

Jak wynika z wcześniejszych rozważań osoba składająca wniosek o wyrok łączny znajdująca się w takiej sytuacji procesowej jak rozpoznawana przez tut. Sądem pomimo zdeklarowanego środka oskarżonego, w zasadzie jej udział ma charakter całkowicie bierny. Co więcej orzekający Sąd pomimo zagwarantowanego mu prawa do swobody wymierzenia kar odnajduje się w położeniu wymierzenia jedynie kary bezwzględnie orzeczonej. Pomimo, że uczestnikowi postępowania karnego wcześniej za współpracę z prokuraturą ustawodawca zapewnił możliwość warunkowego zawieszenia postępowania art. 343§2 pkt 2 kpk.

Sąd orzekający o wydanie wyroku łącznego mając za podstawę orzeczenia art. 89§1 kpk ma obowiązek wymiaru bezwzględnej kary pozbawienia wolności, gdyż regulacji z art. 343§2 pkt 1 i 2 kpk jest wyłączona właśnie na mocy dyspozycji art. 89§1 kk.

W odczuciu Sądu orzekającego kara tak ukształtowana przez ustawodawcę jest rażąco niesprawiedliwa. Ta rażąca niesprawiedliwość powoduje, iż sędziowie muszą orzekać wbrew swojemu sumieniu.

W tym miejscu warto przytoczyć wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999r., sygn. K 1/98, który stwierdził „pojęcie bezstronności sędziego jest zatem szerokie i naruszenia jej bezstronności mogą być motywowane innymi przyczynami, niż wymierzanie nacisku. Zasadnie znaczenie dla niezależności sądów ma jednak osobista niezależność sędziego, polegającego na tym, iż działa on wyłącznie w oparciu o prawo, zgodnie ze swoim sumieniem i wewnętrznym przekonaniem” (art. 178 ust.1 i 3 Konstytucji RP).

Te wskazane powyżej argumenty legły u podstaw wystąpienia przez Sąd orzekający w sprawie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. Rozstrzygnięcie czy art. 89§1 kk jest zgodny z konstytucyjnymi normami wyrażonymi w art. 2 i 45 ust. 1, 175 i 178 będzie miał bezpośredni wpływ na

orzeczenie Sądu Okręgowego w Krakowie działającego jako Sąd drugiej instancji.

Jeżeli Trybunał uzna, że powołany wyżej przepis kodeksu karnego jest zgodny z Konstytucją RP wówczas Sąd będzie musiał wymierzyć skazanemu w wyroku łącznym karę bezwzględną pozbawienia wolności. W przypadku zaś uznania, że przepis ten jest niekonstytucyjny Sąd Okręgowy będzie miał dwie możliwości:

po pierwsze umorzyć postępowanie o wydanie wyroku łącznego w oparciu o przepis art. 572 kpk, gdyż przepis regulujący wymiar kary z art.89§1 kk stracił domniemanie konstytucyjności;

po drugie - uznając niekonstytucyjność art. 89§1 kk dotyczącą wymierzenia kary z warunkowym zawieszeniem - wymierzyć karę łączną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania pomimo wymierzonej kary częściowej powyżej dwóch lat pozbawienia wolności. Oba rozwiązania w przypadku niekonstytucyjności art. 89§1 kk są korzystne dla skazanego.

Stwierdzenie konstytucyjności powyżej wskazanej normy prawnej stwarza sytuację odbycia przez skazanego kary pozbawienia wolności uprzednio warunkowo zawieszanej na mocy przepisów wymienionych w art. 343§2 pkt 1 i 2 kpk.

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy w Krakowie podtrzymuje przedstawione zagadnienie prawne zgodności art. 89§1 kk z Konstytucją RP wraz z uzupełnioną argumentacją prawną.

*na oryginale właściwe podpisy
Zgodność z oryginałem stwierdza*

*Aneta Woźniczka
Protokolant*